

Halízre krumplileves

*Juhász Gyula a Tiszát szent magyar folyónak,
örömünk, bánatunk folyójának nevezi.*

A ringló nyitott először. Kicsit félve, kicsit tétovázva, vonakodva, vérszegényen, aztán követte a szilva, utána kiteljesedett a meggy, végül az alma; az egész város színbe, szépségbe, szirmokba, szagokba, hetyke szélbe öltözött. Az alma tobzódva hányja virágát, a vadalma gyönyörű, pompás. Fű, fa kizöldült, él, lélegzik, nyújtózik. Megbűvölve, elvarázsolva állok, nézem a vizet. Hatalmas, nyugodt, még hordaléka sincs, és nagyon csendesen folyik. Olyan az áradó Tisza, mintha szundítana, hullámot is alig vet... és szőke, olyan szőke, mintha karcsú, lenge lányok hajából szótték volna.

A mosókonyha ajtaját már kora reggel kitártuk, hadd szellőzzön; a nagy, vörös kakasunk minduntalan fölszáll a kerítésre, szüntelen kukorékol, és megtámadja azt, aki odamegy hozzá. Az akác egyelőre kivár, úgy tesz, mintha sose akarna kinyílni, a hárs is hallgat, de az orgona ugrásra kész, rügyei árulón mézgásodnak; a nagymama föl kötötte a vékonyabbik kendőjét, és csalánt keres a fájós térdére. Csalánt keres, és halízre krumplilevest főz, mert vacakol a gyomra megint.

Halízre krumplileves, két szóban; ám a halízre egy szó, szép, tiszta, hosszú í-vel. Van ebben valamiféle praktika is jócskán, netalán ügyeskedés, esetleg némi fortély, vagy inkább egy kis kegyes család: hálnak az íze, hal íze, hal íz; hal ízű, hal ízűre; halízre... mintha hal főtt volna benne.

Nézem a Tiszát, nem lehet lemenni a partjára, mert most nincs partja; néhány lépcső, és a víz eléri a mellvédet. Az elárasztott, teljesen víz alá került rakparton - közúti jelzések, sebességhatárt jelző táblák között - kajakozó evez. A Széchenyi tér felől enyhe illat, haldokló virágát hullajtja a magnólia, alatta terítve a rózsaszínű szirmok. Megvadult a világ, orgona, vadgesztenye, japán birs, minden őrjögve virágzik; a cinkék, a rigók, mintha megvesztek volna, tavaszi nászban tombolnak, kis szívük csupa vágy, csupa beteljesülés, túlcsondul a

boldog szerelemtől; énekelnek, jeleznek, veszekszenek, védik fészüket, fiókáikat, hangjuktól izzik a levegő. Melegem van, dagad a lábam, vacakol a gyomrom, halízre krumplilevest főzök... A Tisza csendes és hatalmas. Eltüntetett már mindent, amihez hozzáfért, a rakpartot, a levezető lépcsőket, a kavicsokat, a köveket; derékig elöntötte a parti fákat. Igézet, bűbáj, álom. Peregnek a képek... minden tiszta és éles... kiléptem az időből. Kék pöttyös bögrében víz, a nagymama krumplit hámoz. Vékonyan kunkorodik a krumpli héja, nekem olyan vékonyra sose sikerül. Hagyma, piros paprika, só; forr, fölforr, habosan zubog a víz, koccan a föld. Kék pöttyös az is, pontosan illik a bögrére. Koccan a kanál. A nagymama lesimítja a kötényét, látom a kezét, rajta az ereket, a ráncokat, a bütyköket. Az én kezem is alig fogja a kanalat. A bögréből pára száll föl, csend ... bűvölet... Tömörkény, Főzés. Tömörkény leballaghatott a vízhez, mert akkor leapadt, mégis - ez a megáradt Tisza ugyanaz, ugyanazt a partot öntötte el. Mélyen, lent a víz alatt ugyanazok a kövek hallgatnak, ugyanaz a bojtortánfű fuldoklik, és ugyanabból a földből sarjad ugyanaz alatt az ég alatt. Elemi erővel tör rám a fölismerés; vad, örületes, szinte kétségbeesett gyönyörűség fog el, győzelmes, ujjongó boldogság ragad magával: Tömörkény Tiszája a mi Tiszánk, az ő partja a mi partunk, remekművének, a Főzésnek a krumplilevese a nagymama krumplilevese.

Az udvarunkból édes akácillatot hoz a szél... a folyó csendes, tükrös vize meg-megcsillan, nyújtózik, összeolvad az égbolttal; tud mindent, ért mindent; megtart, emlékezik, és látja: a parti gyerek oldalra lefelé ...- rongyos és sovány, lassan lépeget a kövek között, vigyázva a meztelen lábaira. Megáll jó távolosan, és néz. Nézi a bögrét, a kenyéret*... - A nagymama is kenyérral ette a krumplilevest.

2013. április 25.

* Nem szó szerinti idézet Tömörkény Főzés c. elbeszéléséből